

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

Cestovní ruch seniorů

Diplomová práce
(bakalářská)

Autor: Ivona Zdráhalová, Rekreatologie – Management volného času a
rekreace

Vedoucí práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Olomouc 2014

Jméno a příjmení autora: Ivona Zdráhalová

Název závěrečné písemné práce: Cestovní ruch seniorů

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2014

Abstrakt: Tato bakalářská práce se zabývá cestováním seniorů. Počáteční kapitoly se zaměřují na syntézu poznatků, vztahující se k bakalářské práci. Cílem práce je popsat účast seniorů na cestovním ruchu na příkladu návštěvníků tří olomouckých seniorských klubů. Dílčí cíle zjišťují důležitost realizace sportovní aktivity pro seniory, důvody proč cestují či necestují, jaké mají potřeby a jaké k tomu využívají informační prostředky. Metodika práce byla zpracovaná pomocí anketního dotazníku v olomouckých seniorských klubech. Převládala většina aktivních seniorů, kteří cestují často, rádi se vzdělávají, navazují nové přátelské vztahy a kladou důraz na kvalitu. Tyto výsledky jsou znázorněny i graficky.

Klíčová slova: cestovní ruch, pohybová aktivita, senioři, volný čas, životní styl

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Ivona Zdráhalová

Title of the thesis: Tourism of seniors

Department: Recreationology

Supervisor: Mgr. Halina Kotíková, Ph.D

The year of presentation: 2014

Abstract: This thesis deals with traveling of seniors. Introductory chapters focus on the synthesis of knowledge related to the topic of the thesis. The main objective of this thesis is to describe participation of the seniors in tourism upon an example from three senior clubs in Olomouc. Sub-goals are exploring the importance of sport activities for seniors; what their needs and requirements are while traveling and the reasons why they travel or not travel as well as how often, for how long, how and what information channels the seniors use. The methodology of work was processed by a questionnaire survey in Olomouc senior clubs. Majority of the sample were active seniors who travel often, seek new experience, like to make new friendships and emphasize quality. These results are also shown graphically

Keywords: Tourism, physical activity, seniors, leisure, lifestyle

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Ing. Haliny Kotíkové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 24. 4. 2014

.....

Děkuji paní Ing. Halině Kotíkové, Ph.D., za pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování bakalářské práce. Současně děkuji mému otci, manželovi a jeho babičce, kteří mi byli nejen oporou, ale i inspirací. Dále děkuji všem seniorům, kteří se podíleli na vyplnění dotazníků.

1 ÚVOD	7
2 SYNTÉZA POZNATKŮ	8
2.1 Cestovní ruch	8
2.1.1 Význam cestovního ruchu	9
2.1.2 Složky cestovního ruchu	10
2.1.3 Druhy a formy cestovního ruchu	10
2.2 Seniorský cestovní ruch	11
2.2.1 Charakteristika cestovního ruchu seniorů	12
2.2.2 Motivy seniorské turistiky	13
2.3 Volnočasové aktivity seniorů	13
2.3.1 Volný čas	13
2.3.2 Životní způsob	16
2.3.3 Životní styl	16
2.4 Stáří a stárnutí	17
2.4.1 Senior	18
2.5 Kluby pro seniory	21
2.5.1 Náplň práce klubů pro seniory	21
2.6 Národní program podpory cestovního ruchu	22
3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	23
4 METODIKA	24
5 VÝSLEDKY	26
5.1 Vyhodnocení dotazníku	26
6 DISKUZE, ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	45
7 SOUHRN	49
8 SUMMARY	50
9 REFERENČNÍ SEZNAM	51
10 SEZNAM OBRÁZKŮ	53
11 PŘÍLOHY	54
11.1 Příloha 1 – Dotazník	55

1 ÚVOD

Senior jako cílová skupina pro cestovní ruch bývá často podceňovaným segmentem. Většina lidí je „zanedbává“ z toho důvodu, že si myslí, že nemají dostatek finančních prostředků pro to, aby se oddávali cestování. Opak je ale pravdou. Senioři, kteří žijí aktivním životem (a že jich není málo), mají dostatek volného času, nechtějí sedět doma, a tak si minimálně jeden den v týdnu na nějakou aktivitu čas udělají. Chodí do seniorských klubů, zúčastňují se poznávacích zájezdů, vícedenních pobytů a podobně.

V poslední době slyšíme i o tak zvaných zájezdech, kde součástí programu jsou nám již známé předváděcí akce za účelem vydělat na seniorech co nejvíce peněz a násilím je přinutit podepsat podivné kupní smlouvy za nehorázné peníze. Toto téma jsme v mediích slyšeli často a senioři už si na takovéto podivné obchodní praktiky dávají pozor a na zájezdy jezdí většinou s prověřenými cestovními agenturami.

Pojem senior je široký pojem. Pro někoho je senior osoba starší 50 let, někdo deset let přidá. Z pohledu státu je seniorem osoba starší 65 let. Je ale potěšující, že ať je aktivním seniorům 60 nebo i 85 let, cítí se stále čilí, vitální, činí se dobrému zdraví a věnují se dokonce i sportu jako je například plavání, běh nebo i lehká pěší turistika.

V bakalářské práci se zaměříme na syntézu poznatků, vztahujících se k tématu. Cílem práce je popsat účast seniorů na cestovním ruchu. Dílčí cíle zjišťují důležitost realizace sportovní aktivity pro seniory, důvody proč cestují či necestují, jaké mají potřeby a jaké k tomu využívají informační prostředky. Inspirací pro výběr tématu byli manželovi prarodiče, respektive babička, která i přes svůj vyšší věk se doma nenudí a pokud to zdraví dovolí, cestuje, kam se jen dá, ať jsou to zájezdy tuzemské nebo zahraniční.

Díky dotazníkovému šetření jsme byli překvapeni, kolik je u nás čiperných babiček a dědečků. Jedna paní nám sama do poznámek napsala: Není důležité, kolik let Vám je, ale na kolik se cítíte.

2 SYNTÉZA POZNATKŮ

2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch se stal již neodmyslitelnou součástí dnešní moderní společnosti. V rámci cestovního ruchu se každoročně dává na celém světě do pohybu obrovské množství lidí, kteří zpravidla ve svém volném čase opouštějí místa svého stálého bydliště za účelem rekreace, poznání, styku s lidmi a z celé řady dalších důvodů (Indrová a kol., 2009, 7).

Je stále nepostradatelným jevem české ekonomiky. Oživuje technické, historické, kulturní a přírodní aktivity, jako jsou muzea, zámky, skanzeny, hrady atp. Poskytuje pracovní místa v kvalifikovaných odvětvích, ale i v takových, kde žádná kvalifikace není nutná.

„Samotných definic cestovního ruchu existuje mnoho, Světová organizace cestovního ruchu (WTO) ho definuje jako aktivitu osob, které pobývají na určitém místě mimo své prostředí déle, než dvacet čtyři hodin a méně než jeden rok za účelem poznání a rekreace“ (Hesková a kol. 2006, 11).

Definovat cestovní ruch pouze všeobecně je nedostačující, jelikož v naší praxi se objevuje v různých formách a druzích, které se neustále vyvíjejí. Především záleží na poptávce zákazníků a také na technologicko-technických možnostech nabídky.

Cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoli pevně stanovitelných hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, souvisících s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání, díle v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech (Pásková&Zelenka, 2002, 6).

„Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je

cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu“ (Pásková&Zelenka, 2002, 6).

Cestovní ruch, využití volného času, stravovací a ubytovací služby se obvykle do značné míry jak překrývají, tak odlišují. Všichni souhlasí s tím, že tyto tři sektory jsou propojené, ale nikdy se neshodnou na přesné povaze tohoto propojení (Horner&Swarbrooke, 2003).

Mnozí lidé nepovažují cestovní ruch za samostatné odvětví, ale za činnost, která je výsledkem služeb jiných odvětví, jako jsou ubytování, stravování a doprava. Jestliže výslovně jde o nějaký průmysl cestovního ruchu, pravděpodobně se skládá ze služeb pořadatelů zájezdů, tj. cestovních kancelářích (touroperátorů), a cestovních agentur (prodejců) a neexistoval až do nástupu moderního cestovního ruchu, založeného na souhrnné nabídce více služeb (Horner&Swarbrooke, 2003, 54).

V cestovním ruchu se zvyšuje zájem o pohybové i dobrodružné aktivity, vzdělávání a pobyty zaměřené na zlepšení zdraví a o cestování jako příležitost pro společenský život a navázání společenských kontaktů (Patterson, 2006).

2.1.1 Význam cestovního ruchu

Pro každého z nás a společnost jako celek má cestovní ruch svůj význam a důležitost. Podílí se na rozvoji osobnosti, slouží ke konkrétnímu využití volného času a lidem pomáhá utvářet životní styl.

Díky cestovnímu ruchu získáváme nové jazykové znalosti. Poznáváme kulturu cizích zemí a je prostředkem vzdělávání a výchovy lidí. Působí léčebně a pro ekonomiku státu má velký přínos (Francová, 2003). V těchto sférách cestovní ruch působí a díky jim můžeme odvodit následující funkce:

- informačně – výchovná
- rekreačně – zdravotní
- ekonomická
- kulturně-poznávací
- kontaktní

2.1.2 Složky cestovního ruchu

Cestovní ruch se skládá z objektu a subjektu. Objekt můžeme popsat jako neosobní předpoklady realizace cestovního ruchu. Mezi subjekty se řadí instituce, ale hlavně osoby, které prezentují lidskou složku při poskytování služeb v rámci turismu (Francová, 2003).

- **Objekt**

- rekreační prostor
- materiálně – technická základna - stravovací služby, ubytovací služby, dopravní služby (Francová, 2003).

- **Subjekt**

- účastníci a pracovníci

- organizace a orgány v cestovním ruchu (Francová, 2003).

2.1.3 Druhy a formy cestovního ruchu

O druzích cestovního ruchu mluvíme tehdy, když začneme posuzovat motivaci jeho účastníků. To znamená, za jakým účelem cestují a proč pobývají na jiném místě a tak podobně. O formách cestovního ruchu mluvíme, pokud se zabýváme příčinami a důsledky (Hesková a kolektiv, 2007).

Do druhů cestovního ruchu můžeme například zařadit sportovní cestovní ruch, lázeňský, rekreační, kongresový, dobrodružný atd. Z pohledu motivace aktivní účasti na cestovním ruchu hovoříme o sportovním, rekreačním, kulturním a náboženském (poutním), mysliveckém a rybářském, dobrodružném, lázeňském, obchodním, zdravotním, kongresovém a stimulačním cestovním ruchu. V praxi se s druhy nesetkáváme pouze v čisté podobě, ale naopak v jejich různé kombinaci, kdy jeden druh je dominantní. Například sportovní cestovní ruch se nejčastěji kombinuje se zdravotním a kulturním cestovním ruchem (Hesková a kolektiv, 2007).

Rekreační cestovní ruch charakterizuje pasivní i aktivní odpočinek, kdy člověk ve vhodném prostředí obnovuje své fyzické a psychické síly. Pobyt v ideálním prostředí s vhodnou pohybovou aktivitou, jako je například pěší turistika, rybaření a táboření má velký vliv na psychiku člověka a jeho organismus. Tento druh má individuální nebo rodinnou podobu. Účastníci si program organizují sami a pobývají buď ve vlastním, nebo pronajatém sektoru (Hesková a kolektiv, 2007).

2.2 SENIORSKÝ CESTOVNÍ RUCH

Seniorský cestovní ruch můžeme nazvat cestovním ruchem lidí vyšší věkové kategorie. Populace lidí postupně stárne, posouvá se průměrný věk, lepší se fyzická kondice, lidé více pečují o své zdraví a udržují si i psychického ducha. Senioři jsou vitálnější v porovnání s předchozí generací. Tento segment se nejrychleji vyvíjí a roste s ním i poptávka na trhu služeb. Můžeme si tedy dovořit, že se jedná o velmi zajímavou skupinu klientů cestovního ruchu (Reidl, 2012).

V posledních desetiletích se v turistice objevuje stále častěji pojem seniorská turistika. Všeobecně lze seniorskou turistiku definovat jako „turistiku lidí, jejichž věk překročila hranici 50 let (USA), resp. 55 let (Evropa)“ (Čertík, 2000, 255).

Největší část seniorů tvoří lidé v postproduktivním věku. Z toho vyplývá, že nemají svůj pravidelný příjem získaný z pracovní činnosti, ale nejčastěji podstatnou a většinou jedinou část jejich příjmů tvoří důchod. Někteří mají další příjmy – buď stále pracují, nebo mají úspory (Kotíková, 2013, 157).

Lidé v seniorském věku nepotřebují investovat do nákupu bydlení, nekupují automobily, žijí velmi skromně, a proto si mohou dovořit investovat část svých financí do cestování (Kotíková, 2013).

Země	podíl v %
Británie	16 %
Francie	30 %
Itálie	13 %
Španělsko	15 %
USA	27 %
Kanada	28 %
Japonsko (nad 55 let)	27 %

Obrázek 1. Podíl turistů nad 60 let ve vybraných zemí (Čertík, 2000, 255).

2.2.1 Charakteristika cestovního ruchu seniorů

Turistika seniorů se velmi odlišuje od klasických forem turismu. Pro tento segment je z hlediska cestování typické:

- Senioři při cestování preferují komfort a pohodlí
- Senioři jsou již v důchodu a tak mohou cestovat i mimo sezónu. Mohou cestovat i mimo dny pracovního klidu.
- Přednost dávají perfektně zajištěným službám a to nejčastěji ve formách různých seniorských programů
- Orientují se především na lázeňský cestovní ruch, relaxační a odpočinkový. Vyhledávají zájezdy poznávací a kulturně vzdělávací. Věřící se zase soustředí na poutní turistiku.
- Nepohrdnou nabídkám možných výhod a slevových akcí. Například České dráhy nabízí slevu na jízdném formou senior passu. Většina cestovních kancelářů agentur poskytují slevu na zájezd konaný mimosezóně nebo mezisezóně. V jiných evropských státech jsou cestovní kanceláře výhradně se specializující na seniorskou klientelu.

(Čertík a kol., 2000)

2.2.2 Motivy seniorské turistiky

K základním motivům této turistiky zde můžeme zařadit žízeň po kultuře a poznání. Za minulého režimu bylo cestovní tehdejší mladým lidem odepřeno a tak lidé v seniorském věku dohánějí ztracený čas. Senioři rádi pečují o své zdraví a chtějí se dožít ještě vyššího věku a tak se orientují na lázeňské pobyty, kde si mohou odpočinout, zregenerovat tělo i mysl a pečovat tak o sebe intenzivněji.

Bohužel jsou i takové motivy, jako je úmrtí životního partnera. Senioři se cítí osamělí a tak vyhledávají společnost, přátelství a nové kontakty. A v poslední řadě jsou to nákupní důvody, které jsou spojeny s výhodnými akcemi a nepřeberné množství slev (Hesková a kolektiv, 2007).

2.3 Volnočasové aktivity seniorů

Senioři mají dlouhou dovolenou nebo si aktivně užívají penzi. Mají tak spoustu možností aktivně svůj volný čas využít a účastnit se tak nejrůznějších aktivit, ať už je to péče o vnoučata, procházky parkem nebo pouhá návštěva přátel v oblíbené kavárně nebo přímo u nich doma. Mnozí senioři investují své životní úspory právě do cestování (Sangpikul, 2008).

2.3.1 Volný čas

„čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků plynoucích ze společenské dělby práce nebo z nutnosti biofyzilogického či rodinného systému“ (Velký sociologický slovník, 1996, 156). Využití volného času by mělo být smysluplné, jeho naplnění by nám mělo dávat pocit uspokojení a fyzické i duševní vyrovnanosti. To je důležité jak pro seniory, tak i pro lidi mladší věkové kategorie.

Dnešní společnost je velmi uspěchaná, člověk se honí převážně za prací a otáčí se kolem rodiny a domácnosti. Je to ale otázka priorit a snahu si najít pár hodin týdně pro nějakou pohybovou aktivitu. Někteří lidé při odchodu do důchodu

nad vším rezignují, určitě to ale není konec, nýbrž začátek aktivního života. Volný čas osvobozuje od únavy, stresu, pocitu napětí, prací a výkonem povinností.

Mnoho seniorů se snaží využít svůj volný čas k tomu, aby se naučili něčemu novému, což je pro organizace příležitost k vytváření nových produktů. V Evropě jsou doslova desetitisíce lidí, kteří využívají svůj volný čas a dovolenou, aby se naučili například malovat, vařit, pracovat s počítačem, mluvit cizími jazyky, plavat a řadu dalších dovedností (Horner, Swarbrooke, 2006).

Druhy volného času

Čas můžeme vyplnit nějakou pracovní činností, může být zaměřen na objektivní povinnosti, pečovat o sebe samého, o děti, domácnost, rodinu nebo o čistotu a hygienu. Můžeme ho naplnit nenáročnými a klidnými činnostmi nebo rekreační aktivitou a zaměřit ho na rozvíjení individuálních potřeb.

- **Čas pracovní** – vyplněn nějakou pracovní činností.
- **Čas vázaný či polovolný** – zaměřený na objektivní povinnosti, péče o vlastní osobu, stravování, hygienu, spánek, péče o domácnost, děti.
- **Čas volný**
- **Čas odpočinkový** – vyplněn nenáročnými a psychicky klidnými činnostmi.
- **Čas rekreační** – vyplněn rekreační aktivitou.
- **Čas zájmový** – vyplněn aktivitami, které jsou zaměřeny na rozvíjení individuálních potřeb

(Šerák, 2009, 207)

Funkce volného času

- **Rekreace** – psychické uvolnění, shromažďování sil.
 - **Kompenzace** – potěšení, bezstarostnost.
 - **Edukace** – potřeba se dále vzdělávat, touha po zážitcích.
 - **Kontemplace** – potřeba klidu, čas pro sebe sama.
 - **Komunikace** – potřeba sociálních vztahů, empatie, láska.
 - **Integrace** – potřeba emocionální jistoty, vztahů.
 - **Enkultura** – potřeba kreativního rozvoje.
 - **Participace** – potřeba angažovanosti, spoluodpovědnost.
- (Šerák, 2009, 207)

Hlediska ovlivňující prožívání volného času

a) Věk – „vrcholem volnočasových aktivit je věk kolem 17 let. V této době se utváří i specifické kulturně-společenské zaměření člověka a celkový jeho životní styl.

Postupem času s přibýváním pracovních a rodinných povinností četnost volnočasových aktivit klesá“ (Šerák, 2009, 207).

b) Pohlaví – „ženy se častěji věnují rodinným povinnostem, rády navštěvují kulturní akce, divadla, galerie, více se věnují četbě. Oproti tomu muži se více věnují sportovním činnostem a sebevzdělávání“ (Šerák, 2009, 207).

c) Sociální skupina – „každá sociální skupina, do které jsou lidi zainteresováni, např. rodina, kamarádi, spolupracovníci má svoje hodnoty a normy“ (Šerák, 2009, 207).

d) Bydliště – „ještě stále výrazný rozdíl, je rozdíl mezi bydlením ve městě a na vesnici. Tento rozdíl už je ale na ústupu. Ve městě se lidé ve svém volném čase věnují různým aktivitám. Na vesnici více přetrvává práce kolem domu, práce na zahradě. Ve městě je všeobecně více možností a nabídek než na vesnici“ (Šerák, 2009, 207).

e) Profese - s rostoucím průmyslem dochází k oddělení domova a pracoviště, častose musí za prací dojíždět(Šerák, 2009, 207).

f) Vzdělání - bylo prokázáno, že s vyšším vzděláním dochází k většímu zájmu o sport, četbu, návštěvu kulturních zařízení, výlety. Negativem u vysokoškolsky vzdělaných, lidí je neschopnost se oprostít od práce a věnování se pouze rodině. (Šerák, 2009, 207)

2.3.2 Životní způsob

Termín životní způsob je nadřazen termínu životní styl. Zatím co životní styl má individuální charakter, životní způsob je skupinovou záležitostí.

V životním způsobu jsou zahrnuty všechny sféry a způsoby lidské aktivity, podmínky realizace, vztahů lidí ve společnosti a jejich individuální proměnlivost. V životním způsobu se odráží specifikum vzájemného vztahu úrovně individuí žijících v určitém společenství (Dohnal& Hodaň, 2005).

2.3.3 Životní styl

„Životní styl seniorů překvapivě oproti mladším charakterizuje bohatší pobyt v přírodě (výlety, procházky, turistika). Tato aktivita dokonce neklesá ani u starších seniorů a v některých dnech jsou v přírodě nejčastěji senioři nad sedmdesát let, v sobotu to je každý čtvrtý“ (Sak&Kolesárová, 2012, 106).

Na rozdíl od životního způsobu se tedy životní styl týká jednotlivce. Je od životního způsobu odvozen. Více či méně se blíží životnímu způsobu skupiny, jíž je jednatel součástí. Poněvadž je v této situaci výše zmíněná „norma“ vyjádřením skupinového průměru, nelze hovořit o její hodnotě. Přibližování se k ní může mít jak negativní, tak pozitivní, ale v každém případě pouze informační charakter (Dohnal&Hodaň, 2005, 77).

Zdravotní stav seniora ovlivňuje všechny aspekty života ve vyšším věku a musí tak přizpůsobit i svůj životní styl. Ve stáří je člověk náchylnější

k chorobám, které ovlivňují jeho zdravotní stav podstatněji než v mladším věku (Jarošová, 2006).

Péče o vlastní zdraví a s ní související zdatnost a pracovní výkonnost přináší obrovský ekonomický efekt jako výsledek vyššího pracovního výkonu, nižší nemocnosti, kratší doby léčení v případě onemocnění, kratší a kvalitnější rekvalifikace v případě nezaměstnanosti. Finanční hodnota těchto důsledků je nesrovnatelně vyšší, než náklady na vybudování nezbytných podmínek. A navíc, náklady na vybudování nezbytných podmínek jsou nesrovnatelně nižší, než náklady jdoucí do zdravotnictví z důvodů následné léčby. Jde tedy pouze o pochopení problému a politické rozhodnutí (Hodaň, 2006, 157-158).

2.4 Stáří a stárnutí

Pokusů o definování stárnutí a stáří už bylo učiněno mnoho, přesto žádná z definic není absolutní a definitivní. Fyzický stav koreluje s věkem a bývá často charakteristikou, která se při definování stáří užívá nejčastěji. Kalendářní věk má však jako definiční znak své obtíže. Dokládá se kolem tří set definic stárnutí a uvádí, že stále přesně neexistuje, jak stáří definovat a to ani ve společenských vědách a ani v medicíně (Jarošová, 2006).

„Pod pojmem stárnutí se zpravidla rozumí souhrn změn ve struktuře a funkcích organismu, které podmiňují jeho zvýšenou zranitelnost a pokles schopností a výkonnosti jedince a které kulminují v terminálním stadiu a ve smrti“ (Langmeier & Krejčířová, 1998, 184).

Stáří nazýváme také jako obdobím třetího věku. Tímto věkem se rozumí odchod do penze. Tento termín ale bývá pro některé zavádějící, protože má o seniorech neproduktivní představu a bývá pro ně dost diskriminační. Některé literatury píší i o období čtvrtého věku, který bývá fází závislosti. Podle mě je ale tento termín dosti hanlivý, protože i starý člověk nemusí být nesoběstačný.

2.4.1 Senior

Termín senior literatura definuje různě. Z uvedeného vyplývá, že za seniora je považován člověk procházející změnami, které vznikly v rámci stárnutí. Jedná se o osobu, která už nepracuje a pobírá starobní důchod. Synonymním označením je například i geront či senescent (Jarošová, 2006).

Výraz důchodce, je nepřesný, protože označuje pouze člověka, který pobírá důchod. Senior by mohl být také člověk, který je odkázán na pomoci jiných lidí.

Reakce na stáří

Každý člověk se se stářím vyrovnává jinak. Někdo jej bere jako přirozenou součást života, jiní se s ním vyrovnávají těžko. Mladí totiž nadále představuje jakési pozitivum. Být mladým znamená být zdravý, silný, perspektivní a umožňovat nám tak soběstačně a nezávisle plnit každodenní věci. Právě zdraví patří k předním lidským hodnotám a v životě většiny lidí hraje významnou roli. Co se týče nemocnosti, je sice pravdivé, že se ve vyšším věku vyskytuje více onemocnění tělesného i duševního charakteru nežu mladších osob. (Krahulcová, 2002).

„Prožívání stárnutí a stáří závisí na individualitě každého seniora. Osobní přístup jedince k vlastním stáří závisí především na jeho osobnosti a povahových rysech, na jeho celém předchozím životě a na jeho životních zkušenostech“ (Jarošová, 2006, 28). Je potřeba zachovat konstruktivní přístup. Se stárnutím se smířit, snažit se být soběstačný a stanovit si plány a cíle.

Senioři s tímto pozitivním přístupem navazují kontakty s druhými lidmi, jsou spokojeni a mají smysl pro humor. Naopak někteří zaujmají pasivní postoj, očekávají pomoc druhých a nejsou ctižádostiví. Kontakty s druhými lidmi nevyhledávají, protože jsou na to dost pohodlní a nechtějí si tak svoje pohodlí narušit.

Potřeby seniorů

Potřeba je pocit nedostatku, který se snažíme uspokojit. Senior nejvíce potřebuje pocit lásky od rodinných příslušníků a potřebu bezpečí. Objevuje se hlavně v situacích, kdy senior ztrácí pocit životní nejistoty, ekonomického selhání a nebezpečí (Jarošová, 2006).

Dále senior potřebuje cítit, že je milován a že patří do nějaké sociální skupiny, že se může kdykoliv k čemukoliv vyjádřit a že má právo být vyslechnut.

Co se týče potřeby uznání a sebeúcty, ty vznikají v situaci „ztráty respektu, kompetencí, důvěry a projevují se snahou získat ztracené sociální hodnoty“ (Jarošová, 2006, 33).

Za Maslowův přínos považujeme jeho odkaz na tzv. metapotřeby. Maslow předpokládá, že jádro lidských potřeb je biologicky determinované (Plhánková, 2007).

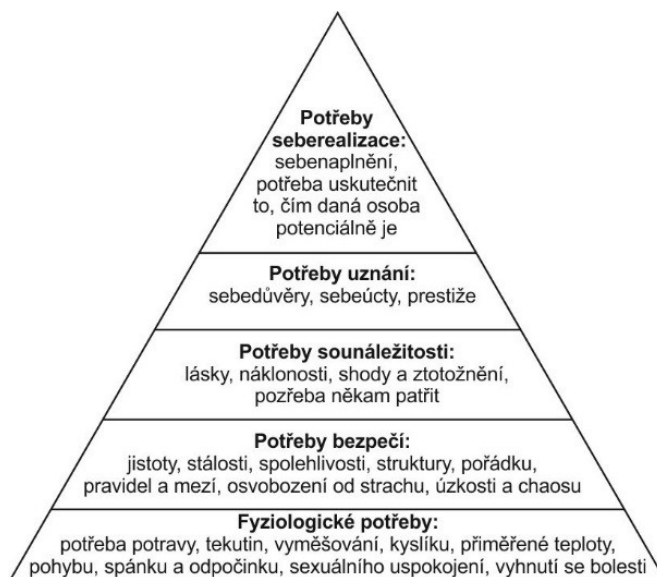
První čtyři kategorie Maslow označuje jako potřeby nedostatkové a pátou kategorii jako potřebbytí nebo růstové potřeby. Všeobecně platí, že potřeby položené níže jsou významnější a jejich alespoň částečné uspokojení je podmíněné pro vznik méně naléhavých a vývojově vyšších potřeb.

Maslow rozdělil potřeby do pěti úrovní, a to od nejnižší po nejvyšší:

1. Fyziologické potřeby – voda, přijímání potravy, fyzické aktivity, spánek,
 2. Potřeby bezpečí – ochrana před násilím a agresí, jistota rodiny, zdraví
 3. Potřeby lásky, náklonnosti– potřeba lásky, mít rodinu, někam patřit
 4. Potřeby uznání– být respektován
 5. Potřeby seberealizace– cítit blízkost jiných lidí, vážit si života
- (Trachtová, 2001).

Někteří senioři v rámci cestovního ruchu mají potřebu nových zážitků. Nejspíš je nudí dosavadní nabídka produktů cestovního ruchu a služeb pro využití volného času. Jejich ochota platit za nové zážitky vede některé nepravděpodobné

organizace k nabídce ještě nepravděpodobnějších produktů za účelem uspokojit tuto poptávku (Horner, Swarbrooke, 2006).

Obrázek 2. Maslowova pyramida potřeb (Trachtová, 2001, 15)

Potřeby, které spadají do prvních čtyř úrovní hierarchie, Maslow nazývá jako *nedostatkové*, neboli *deficitní*. Maslow je dělí na vyšší a nižší. K nižším patří fyziologické potřeby a potřeby bezpečí, k vyšším potřeby lásky, sounáležitosti a uznání. Uspokojování vyšších nedostatkových potřeb zajišťuje duševní pohodu i rozvoj osobnosti každého jedince (Plhánková, 2007).

Senioři se cítí více ohroženi (ovdověním, onemocněním), smiřují se s tím, že budou více závislí na ostatních lidech – do popředí se dostává potřeba bezpečí a podpory. Tato potřeba může být naplněna stabilní rodinou nebo pečovatelkou.

Péče o staršího člověka se musí soustředit na uspokojení jeho potřeb a řešení jeho problémů. Kriteériem pro posuzování kvality poskytované péče musí být sám senior, jeho prospěch a spokojenost (Jarošová, 2006).

2.5 Kluby pro seniory

Cílem klubů pro seniory je celkové zlepšení zdravotního stavu, využití rehabilitace k posílení samostatnosti svých klientů, zlepšení kognitivního vnímání a zájmu o společenskou bytí. Nástrojem pro ověřování kvality sociální péče je veřejnost a sami klienti.

Senioři si jsou vědomi svého vysokého věku. Nepracují, mají stále volno a chtějí se neustále dále vzdělávat a být v centru dění. Rádi navazují nové přátelské vztahy a tak navštěvují seniorské kluby.

Kluby nabízí nejen přátelské posezení s vrstevníky, ale také možnost se zúčastnit různých výletů, zájezdů a zájmových kroužků jako je pletení, vaření, pečení a čtení. Do klubů docházejí dvě skupiny seniorů. Do první patří stálí návštěvníci, kteří se setkávají pravidelně, druhou skupinu pak tvoří ti, kteří se jednorázově účastní přednášek nebo akcí, určených i pro širokou veřejnost.

Senioři, kteří tyto kluby navštěvují, patří k těm fyzicky aktivnějším, kteří často absolvují i vycházky po okolí.

2.5.1 Náplň práce klubů pro seniory

Seniorské kluby nabízí i sociální a zdravotní služby. Cílem je podpora zdraví a pohody seniora, prevence nemocí a zajištění základních životních potřeb.

„Kluby důchodců jsou otevřenými zařízeními sociálních služeb charakteru komunitních center pro osoby zájmově a lokálně spojené, pro seniory se stejnými potřebami. Kluby chtějí zlepšit kvalitu života prostřednictvím aktivity jedince a posilování jeho vlastní hodnoty“ (Jarošová, 2006, 50).

2.6 Národní program podpory cestovního ruchu

Hlavním cílem Národního programu podpory cestovního ruchu je vytvořit nástroj, který přispěje k rozvoji cestovního ruchu. Jedná se o dotaci ze státního rozpočtu, která se poskytuje podnikatelským subjektům na vymezené aktivity podporující cestovní ruch.

Cílem programu pro rok 2014 je vytvořit ekonomické podmínky pro podporu aktivit, které budou řešit situaci v oblasti cestovního ruchu. Dále zachovat zaměstnanost v cestovním ruchu v souvislosti s aktuální ekonomickou situací České republiky. Cíle podprogramu je podpora nových produktů cestovního ruchu, vytvoření podmínek pro zlepšení infrastruktury cestovního ruchu (zlepšení pěších tras a cyklostezek, naučných stezek, vybudování odpočinkových míst pro turisty, WC, půjčovny kol apod.). Další myšlenkou je i zpřístupnit aktivity cestovního ruchu v souladu s ekologií a pomoci zařízením pro handicapované.

Pro rok 2014 je nový podprogram *Cestování dostupné všem*, který je zaměřen na 3 oblasti podpory:

- Rekonstrukce a vybudování odpočívadel, center služeb pro turisty a hygienického zázemí pro pěší turistiku, cyklisty a handicapované turisty podél pěších tras, naučných stezek, vodních tras, cyklostezek
- Zpřístupnění atraktivit cestovního ruchu – doprava do místa atraktivity a doprava v rámci atraktivity a to pouze ekologicky šetrná doprava. Pořízení tzv. městských kol, turistických poznávacích vláček atd. Pro Handicapované vybudovat nájezdové plošiny.
- Zavedení, zlepšení a vytvoření informačních a navigačních systémů pro postižené návštěvníky atraktivit cestovního ruchu.

Všechny tři podprogramy jsou určeny pro děti a mládež, rodiny s dětmi, rodiny s nízkými příjmy, zdravotně postižené a seniory.

(www.mmr.cz)

3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Hlavním cílem této práce je popsat aktivní účast seniorů na cestovním ruchu na příkladu členů tří olomouckých seniorských klubů:

- Seniorský klub Polská 57, Olomouc
- Centrum pro rodinný život, Biskupské nám. 2, Olomouc
- Seniorský klub Peškova 1, Olomouc - Povel

Výzkumné otázky:

- Jaké jsou důvody pro cestování?
- Jak často a na jak dlouho senioři cestují?
- Jaké mají požadavky na služby v cestovním ruchu?
- Který informační zdroj nejčastěji využívají?
- Jakým způsobem a s kým cestují?
- Jaká je důležitost sportovní aktivity?

4 METODIKA

Abychom splnili hlavní i dílčí cíle práce, použili jsme následující metody:

- Sekundární – vycházíme z údajů, které už byli někde publikované a to v literatuře nebo na internetu
- Matematicko – statistická – pracujeme s čísly a procenty

Použili jsme dotazníkovou formu šetření. Je totiž málo nákladné, rychlé, pohodlné a umožňuje nám získat informace od většího počtu dotazovaných.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit účast seniorů na cestovním ruchu, dále zjistit důležitost realizace sportovní aktivity pro seniory, důvody proč cestují či necestují, jaké mají potřeby a jaké k tomu využívají informační prostředky.

Po sběru dat následovala etapa, kdy jsme shromážděný materiál zpracovali a vyhodnotili. Cílem fáze zpracování dat bylo zajistit získaným informacím potřebnou úroveň a řád a přehledně tak informace uspořádat. Obecné poznatky potom formulujeme v souladu s cílem výzkumného úkolu.

Oslovili jsme celkem 90 respondentů ze tří seniorských klubů v Olomouci. Překvapilo nás, jak byli senioři ochotni na vyplnění dotazníků spolupracovat. Návratnost dotazníků byla 100%. Některé otázky ale nebyly zodpovězené.

Dotazník (viz Příloha 1) byl rozdělen na čtyři stránky A4 a má 22 otázek. Dotazník můžeme rozdělit do dvou částí. První část je zaměřena na problematiku a druhá na identifikaci.

První část dělíme do následujících sekcí:

- Cestování
- Ubytování
- Stravování
- Důležitost účasti sportovních aktivit
- Zprostředkování pobytu
- Výše investice
- Kvalita služeb, pohodlí

Druhá část se opírá o identifikační otázky:

- Věk
- Vzdělání
- Pohlaví

Pro dotazování byli zvoleni senioři tří seniorských olomouckých klubů:

Seniorský klub Polská 57, Olomouc

Centrum pro rodinný život, Biskupské nám. 2, Olomouc

Seniorský klub Peškova 1, Olomouc – Povel

Tyto kluby jsou neziskové organizace pod záštitou Magistrátu města Olomouc.

Výzkum byl připravován od 1.11.2013 do 1. 12. 2013 a realizace proběhla od 12. 2. 2014 do 1. 3. 2014. Nejdříve jsme vybrali respondenty, připravili dotazníky, realizovali šetření a získaná data vyhodnotili a zpracovali.

Vyplnění dotazníků bylo dobrovolné a anonymní. Rozdáno bylo celkem 90 dotazníků a návratnost byla 100%. Senioři byli ochotní na vyplnění spolupracovat. Seniorům byly vysvětleny organizační pokyny a na vyplnění jim byl poskytnut čas 30 minut, někteří senioři si chtěli dotazník vyplnit v klidu doma a to jim bylo také umožněno.

5 VÝSLEDKY

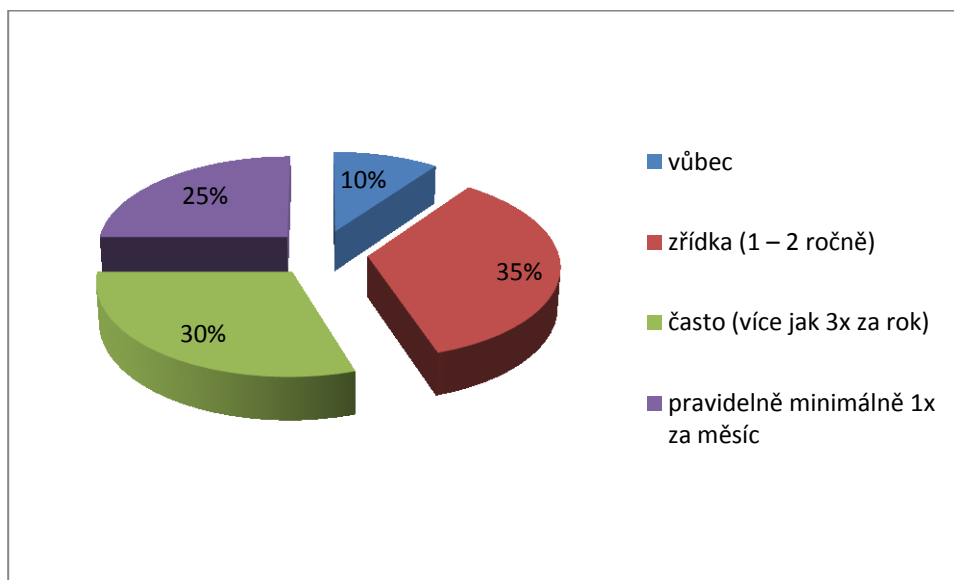
5.1 Vyhodnocení dotazníku

Dotazník obsahuje 22 otázek a můžeme ho rozdělit na dvě části. První část zkoumá, jak na tom senioři s cestováním vlastně jsou, a druhá část zkoumá identifikační vlastnosti seniorů (věk, vzdělání, pohlaví). Poslední otázka (Oznámkujte dotazník jako ve škole) sloužila pro moji potřebu.

Výsledky prezentuji formou grafů.

Jak často cestujete?

Tato otázka měla zjistit, kolikrát do roka senioři cestují. (Obrázek 3)

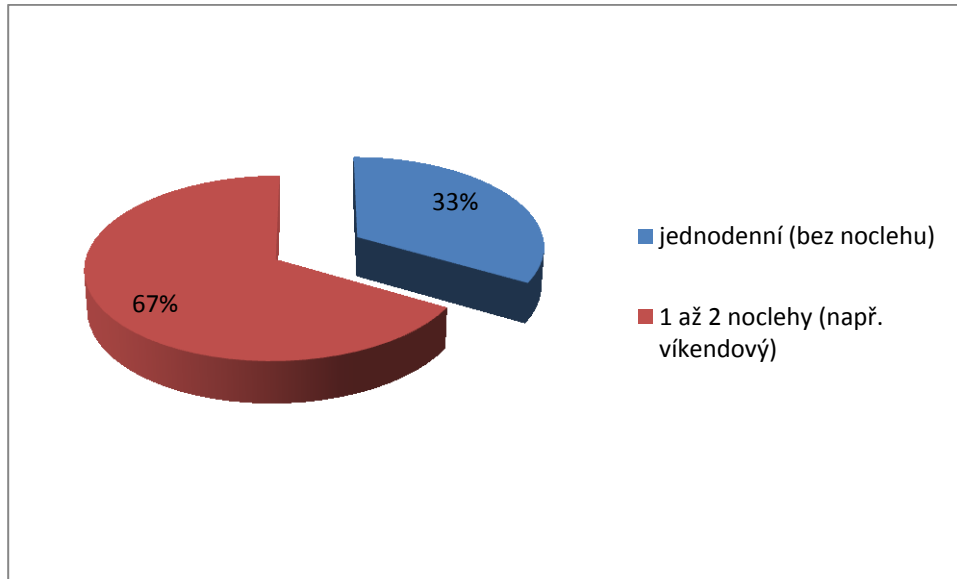
Obrázek 3. Cestování seniorů

Na tuto otázku, jak často senioři cestují, odpovědělo 83 seniorů, z toho 30% cestuje často, 35% zřídka, 25% pravidelně a 10% necestuje skoro vůbec.

Jak dlouhý je váš pobyt, pokud cestujete?

Tato otázka zjišťuje, jak dlouhý je pobyt seniorů, minimálně jeden nocleh.

(Obrázek 4)

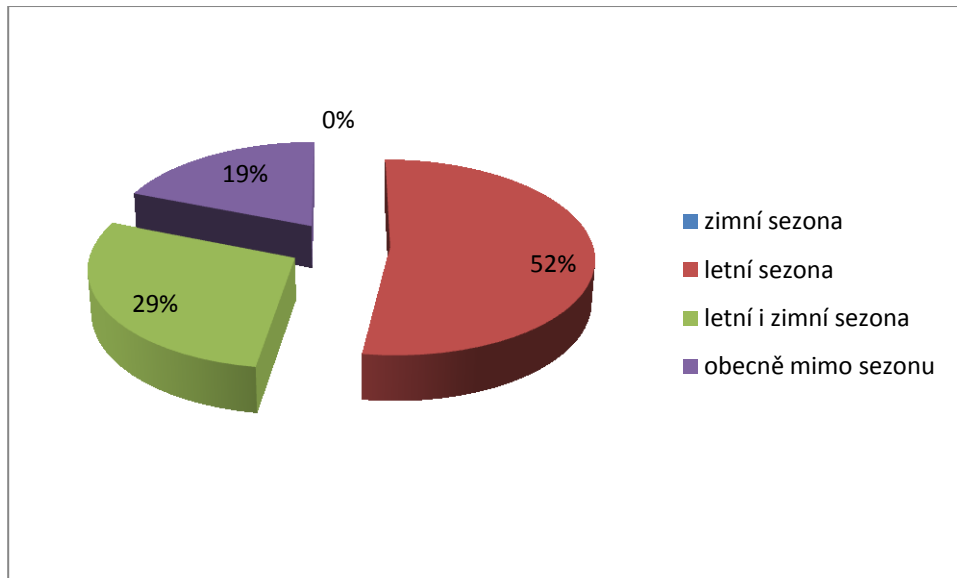
Obrázek 4. Pobyt seniorů

Na tuto otázku na kolik dní senioři cestují, odpovědělo 83 seniorů, z toho 71% cestuje na 1 až 7 dní a zbývajících 29% preferuje delší pobyty.

V jakém období cestujete nejčastěji?

Otázka zjišťuje, jaké roční období senioři při svém cestování preferují.

(Obrázek 5)

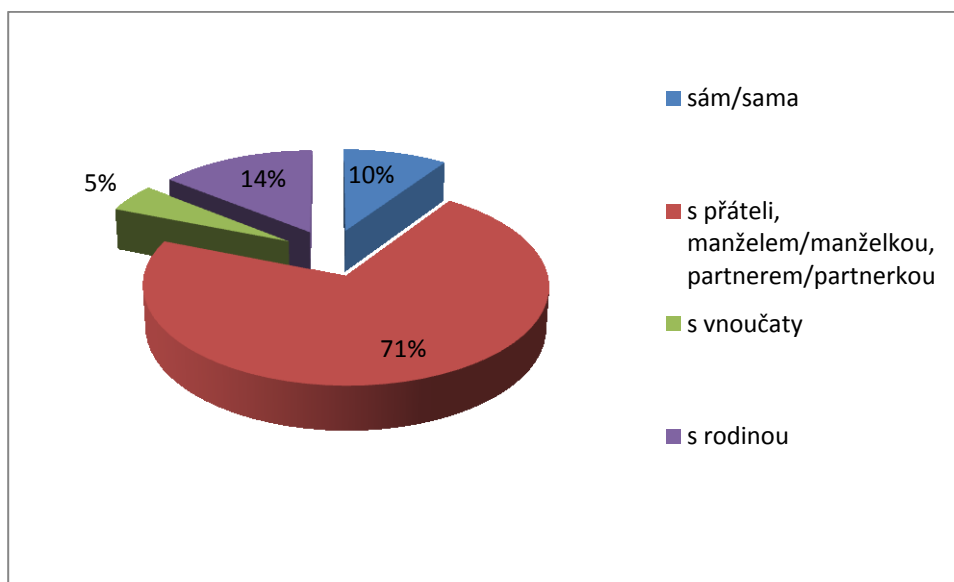

Obrázek 5. Období pro cestování

Na tuto otázku odpovídalo 83 seniorů, z toho 52% rádo cestuje v letní sezóně, 29% v letní i zimní sezóně, 19% obecně mimo sezónu a o zimní sezónu není mezi seniory zájem.

S kým nejčastěji cestujete?

Otázka zkoumá, s kým senioři nejraději cestují. (Obrázek 6)

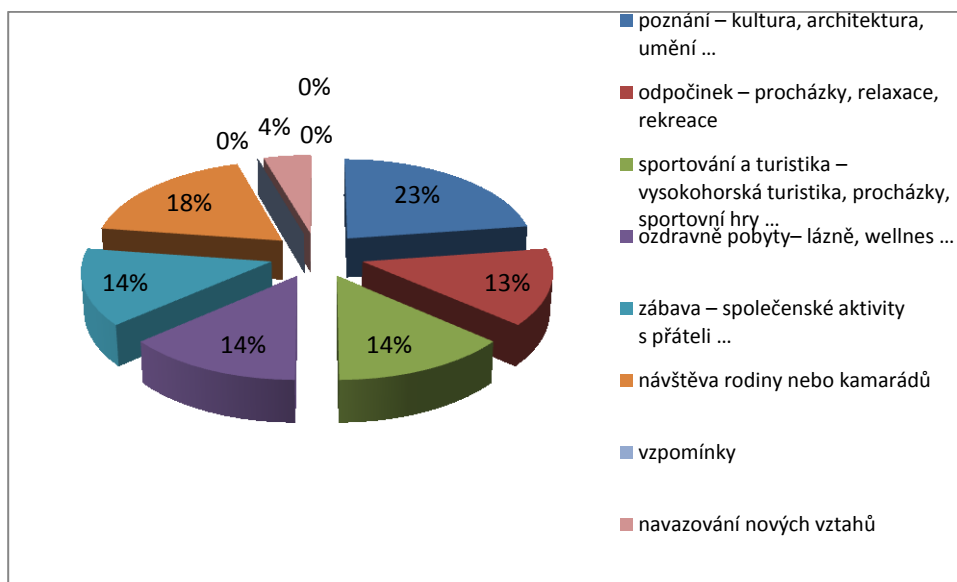

Obrázek 6. S kým senioři cestují

Na tuto otázku odpovědělo 86 seniorů, z toho 71 % odpovědělo, že se nejraději na cesty vydávají s přáteli, manželem či manželkou, partnerem či partnerkou, 14% cestuje s rodinou, 10% raději cestují sami a 5% s vnoučaty.

Z jakého důvodu nejčastěji cestujete?

Otázka zkoumá, proč senioři cestují a za jakým účelem. (Obrázek 7)

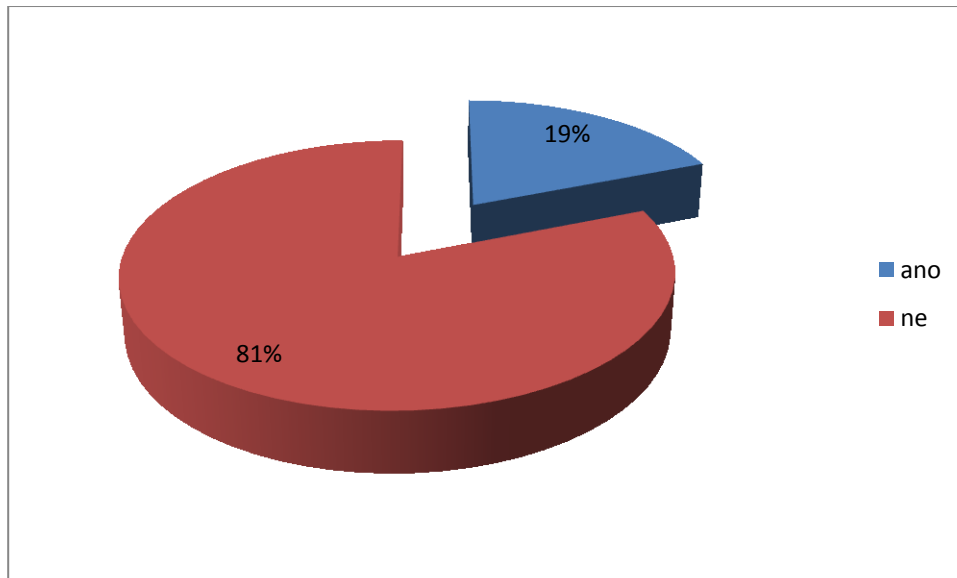

Obrázek 7. Proč senioři cestují

Na otázku odpovídalo 86 seniorů a z grafu vyplývá, že 23% seniorů cestují za poznáním, 18% navštěvuje rodinu nebo kamarády, 14 % seniorů cestuje na ozdravné pobyty, za zábavou a za sportem. 13% cestuje za relaxací a odpočinkem a 4% chtějí navazovat nové vztahy.

Je pro vás důležité v rámci cestování využít i sportovní aktivity?

Otázka zjišťuje, zda senioři v rámci svého cestování nutně vyhledávají sportovní aktivity. (Obrázek 8)

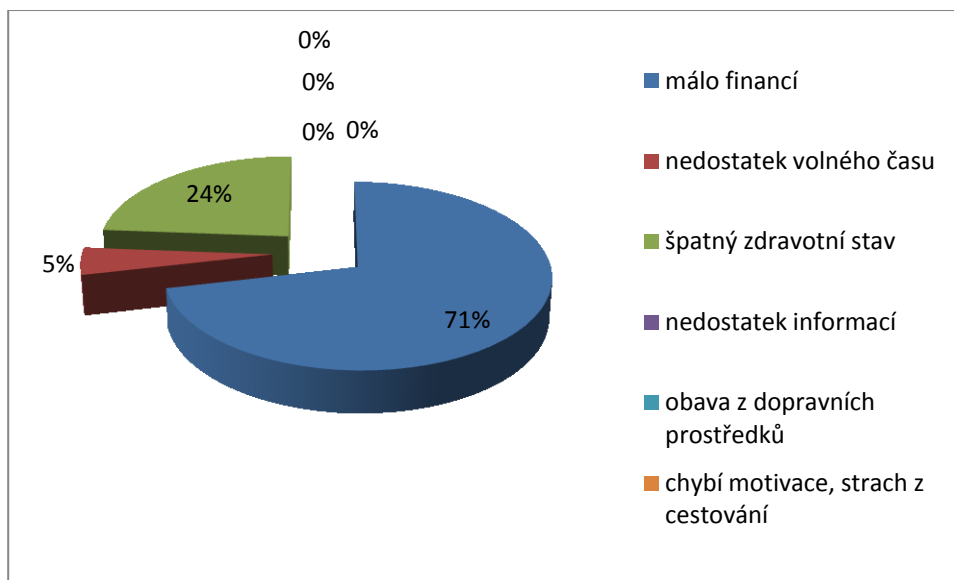

Obrázek 8. Nutnost realizace sportovní aktivity

Na tuto otázku odpověděl plný počet seniorů, tedy 90. Z toho pro 81%, není přítomnost sportovní aktivity nutná, zbylých 19% by tuto aktivitu uvítala.

Když necestujete, z jakého důvodu?

Otázka zjišťuje, jaká situace vede seniory k tomu, že zrovna nikam necestují. (Obrázek 9)

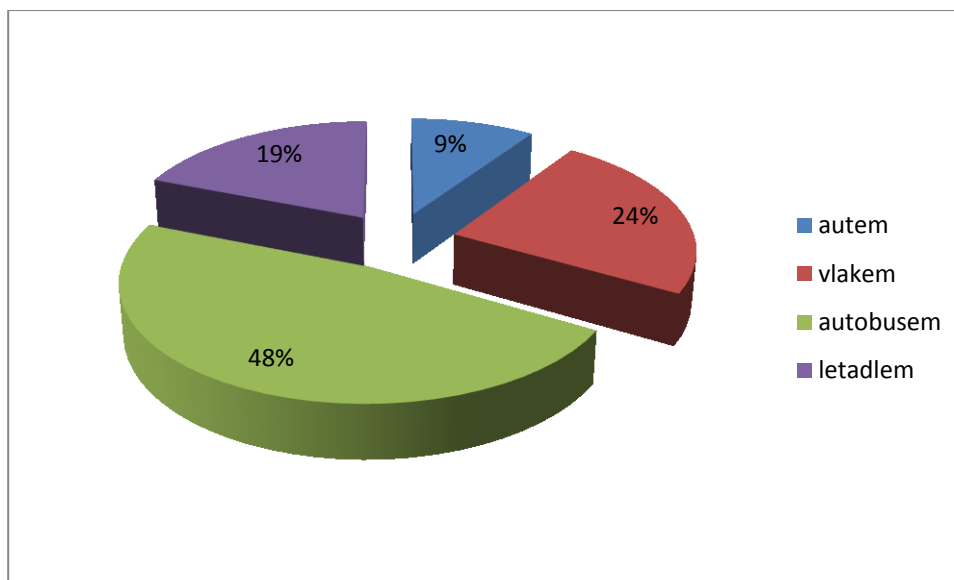

Obrázek 9. Proč seniory zrovna necestují

Otázku zodpovědělo 90 seniorů. Z toho je patrné, že 71% seniorů nevycestuje z finančních důvodů, 24% tomu brání zdravotní stav a 5% udává jako důvod málo volného času.

Jakým dopravním prostředkem nejraději jezdíte na zájezd, dovolenou atp.?

Otázka zkoumá, jaký dopravní prostředek při svém cestování senioři preferují. (Obrázek 10)

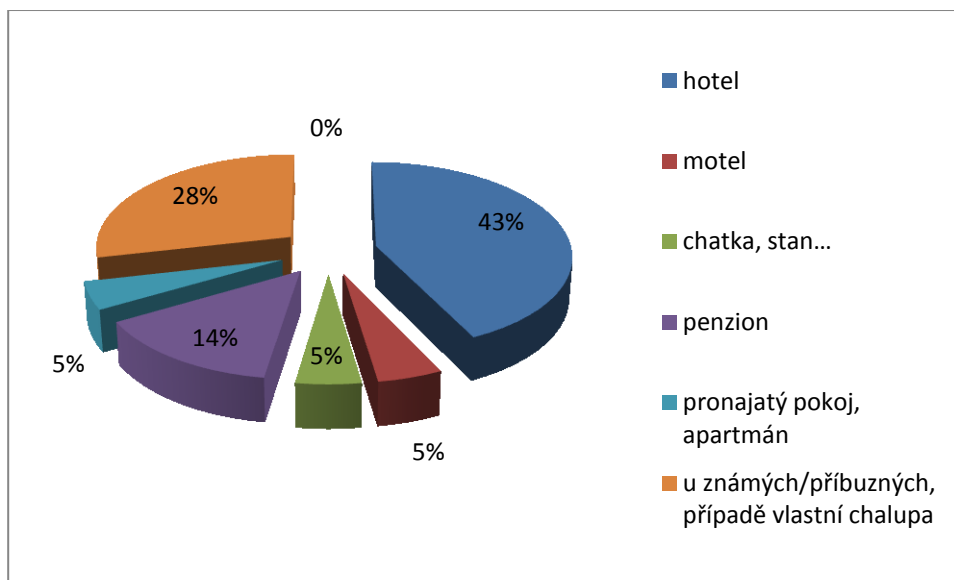

Obrázek 10. Čím senioři cestují

Na tuto otázku odpovědělo 90 seniorů, z toho 48% dává přednost autobusu, 24% rádo cestuje vlakem, 19% letadlem a 9% autem.

Kde jste nejčastěji ubytován(a)?

Otázka zkoumá, v jakém zařízení jsou senioři při svých cestách ubytování.
(Obrázek 11)

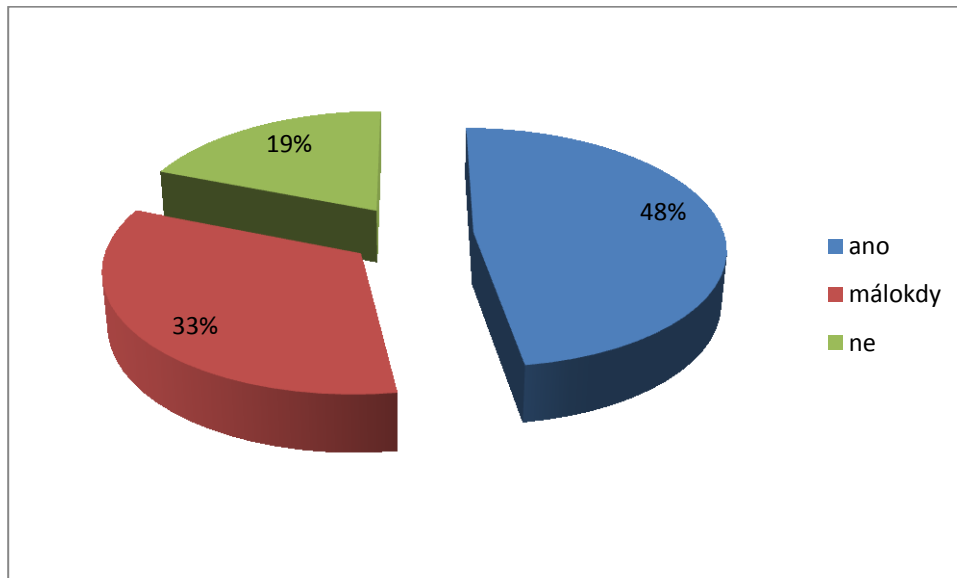
Obrázek 11. Ubytovací zařízení

K otázce se vyjádřilo 90 seniorů, z toho 43% se ubytovává v hotelu, 28% v motelu, 14% v penzionu a po 5% mají apartmány, pronajaté pokoje a dalších 5% rádo bydlí u přátel a známých nebo na vlastní chalupě.

Stravujete se v restauračním zařízení?

Otázka zjišťuje, jestli se senioři na dovolené stravují v restauracích.

(Obrázek 12)

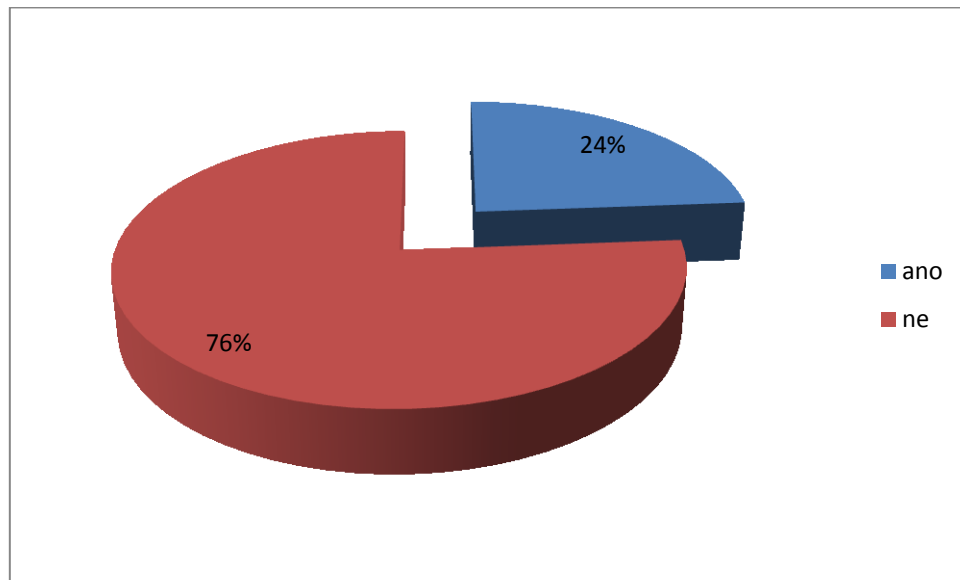
Obrázek 12. Strava v restauračním zařízení

Na tuto otázku odpovědělo 89 seniorů. Z toho se v takových zařízení stravuje 48% seniorů, 33% jen málokdy a 19% vůbec.

Máte specifické stravovací návyky? Pokud ano, jaké?

Otázka měla za úkol zjistit, jestli senioři mají ve stravování nějaká omezení.

(Obrázek 13)

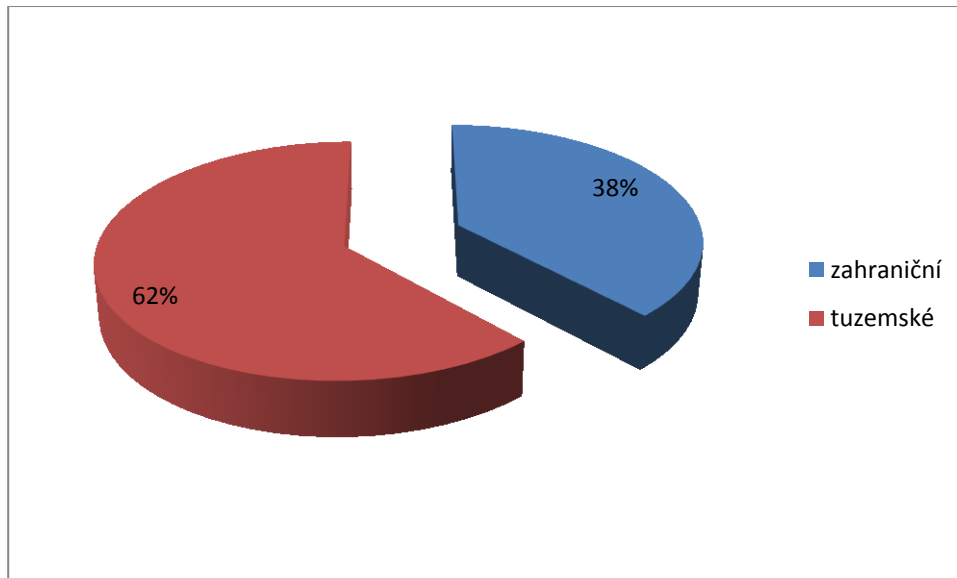
Obrázek 13. Stravovací návyky seniorů

Na tuto otázku odpovědělo opět jen 80 seniorů. 76% jich uvedlo, že stravovací návyky nemají žádné a 24% naopak že ano. Nikdo ale neuvedl, jaké konkrétní.

Preferujete tuzemské nebo zahraniční cestování? A proč?

Tato otázka měla zjistit, jestli senioři cestují do zahraničí nebo se orientují pouze na domácí cestovní ruch a jaké k tomu mají důvody.

(Obrázek 14)

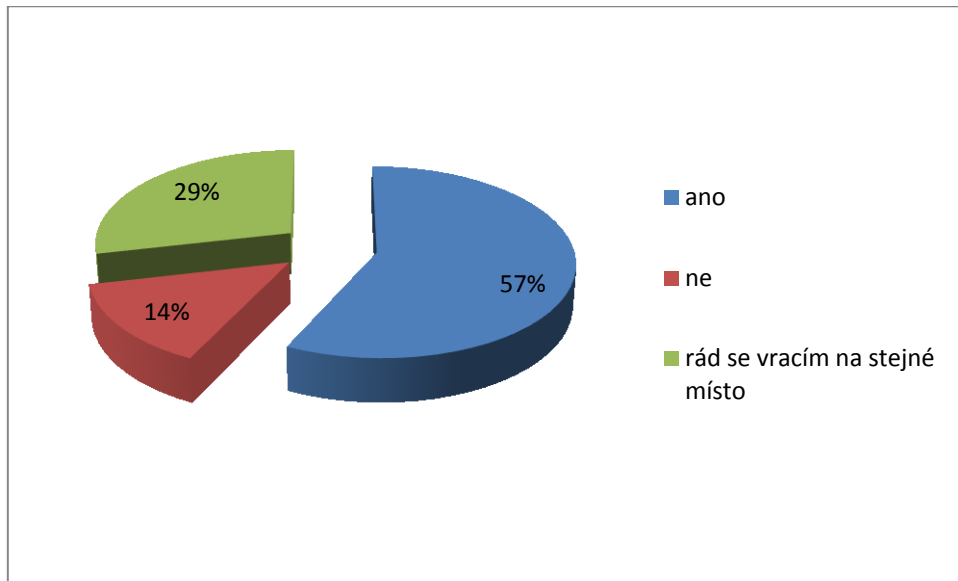

Obrázek 14. Tuzemský nebo zahraniční cestovní ruch

Na tuto otázku odpověděl plný počet, tedy 90 seniorů. 62% z nich se orientuje na tuzemské pobyty a 38% na zahraniční. Opět ale nikdo nevedl důvody.

Poznáváte rádi nová místa?

Otázka zkoumá, jestli senioři rádi poznávají nepoznané. (Obrázek 15)

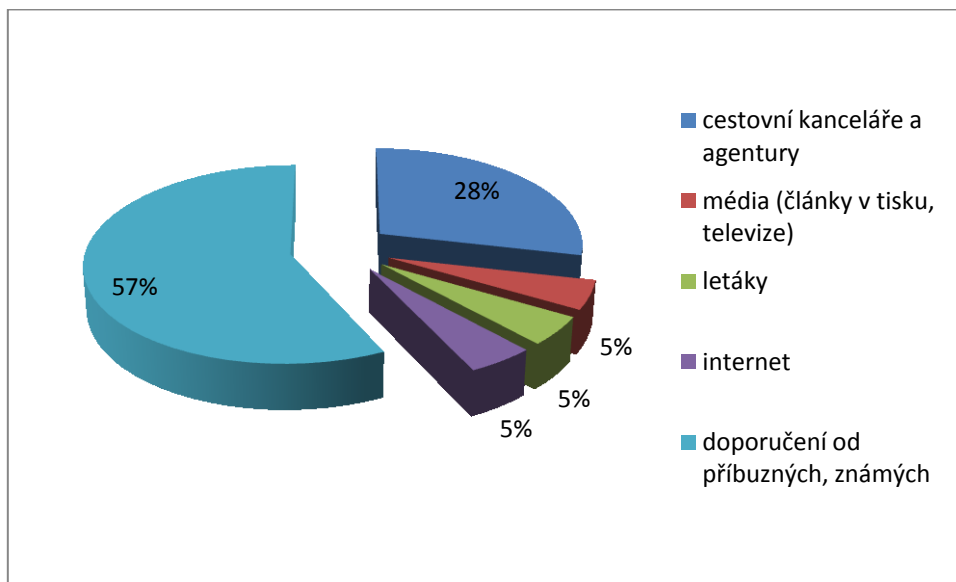
Obrázek 15. Poznávání nových míst

K otázce se vyjádřilo 86 seniorů, z toho 57% odpovědělo, že ano, 29% se jich rádo vrací na stejné místo a 14 % odpovědělo záporně.

Které informační zdroje využíváte nejčastěji?

Otázka zkoumala, jaké informační zdroje senioři ke svému cestování využívají.

(Obrázek 16)

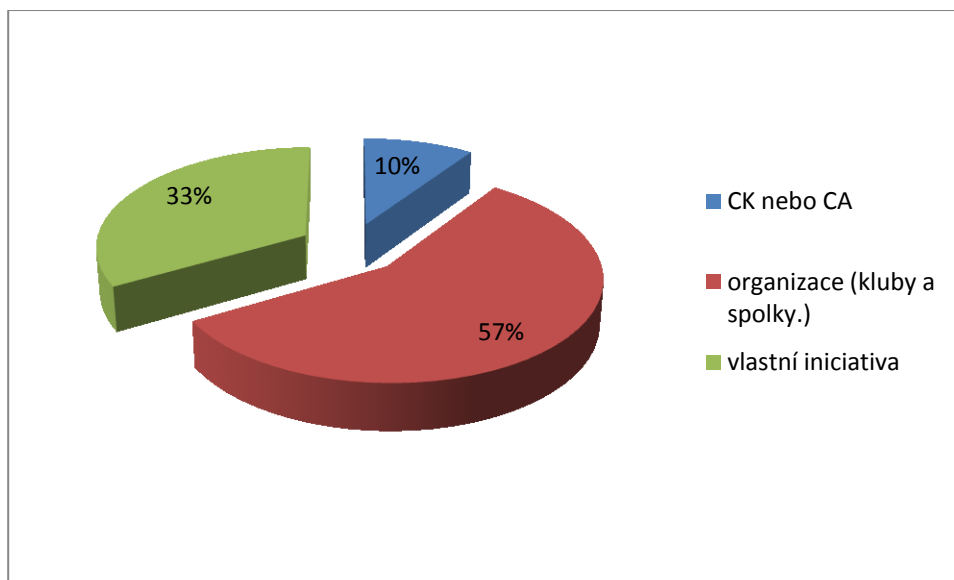

Obrázek 16. Využití informačních zdrojů

Na otázku odpovědělo 86 seniorů. 57% z nich informace čerpá od známých a přátel, 28% v cestovních kancelářích a agenturách a po 5% z letáků, médií a internetu.

Kdo vám zprostředkovává pobyt?

Tahle otázka zjišťuje, kdo seniorům zajišťuje pobyt. (Obrázek 17)

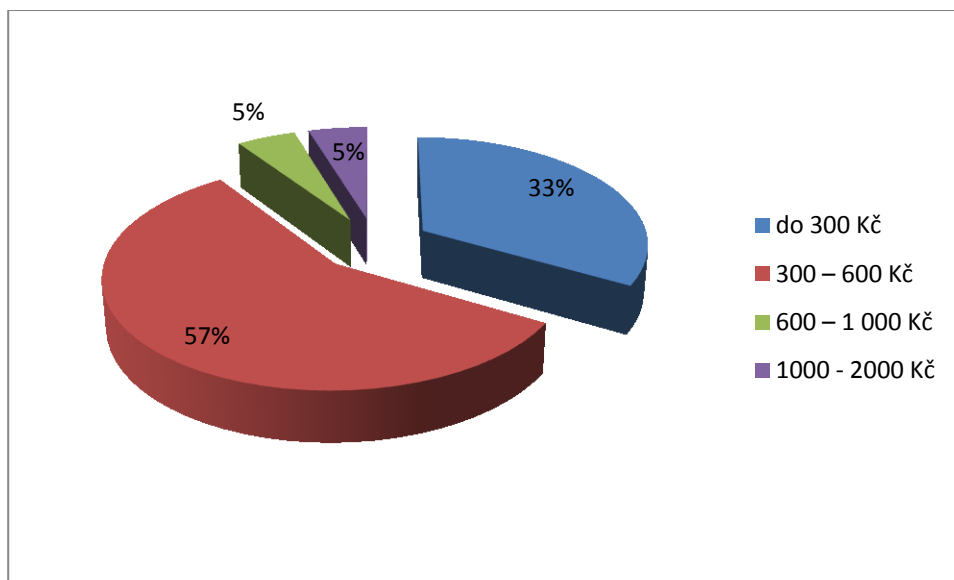

Obrázek 17. Zprostředkování pobytu

Na otázku odpovídalo 88 seniorů. Jak je z grafu patrné, 57% pobyt zprostředkovávají organizace, jako jsou seniorské kluby a spolky, 33% cestovní kanceláře nebo agentury a 10% si pobyt zajišťují sami senioři.

Kolik jste ochotni investovat do zájezdu na jeden den?

Otázka zjišťuje, jakou finanční částku jsou senioři ochotní do zájezdu na jeden den investovat (Obrázek 18)

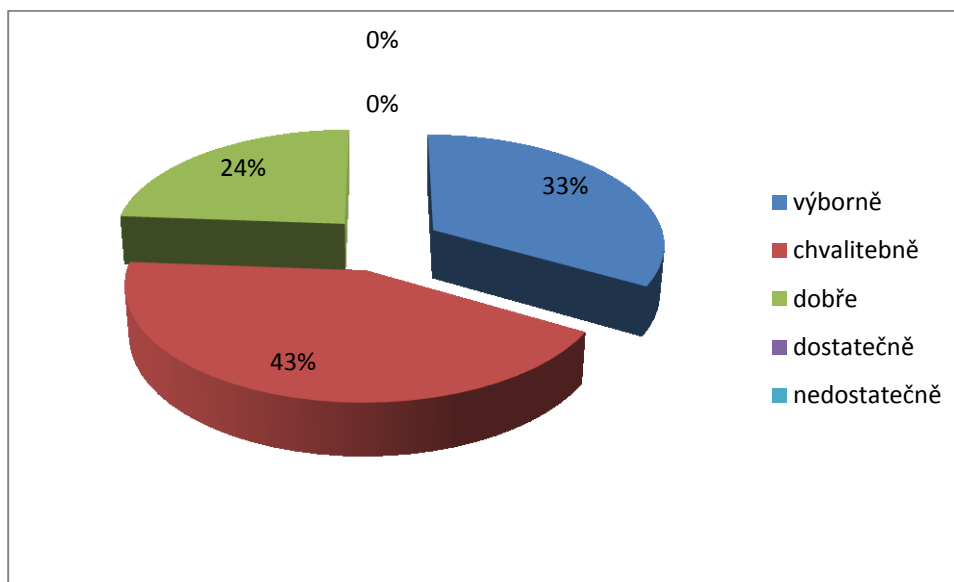

Obrázek 18. Investice do zájezdu na jeden den

Na otázku odpovědělo 88 seniorů, z toho 57% uvedlo, že investuje 300 – 600 Kč, 33% investuje maximálně 300 Kč a 5% seniorů investuje peníze v rozmezí 600 – 1000 Kč a 1000 – 2000 Kč.

Jak hodnotíte nabídku cestování pro seniory v ČR? Označujte jako ve škole.

V této otázce mají seniory za úkol označovat nabídku cestování pro seniory v České republice. (Obrázek 19)

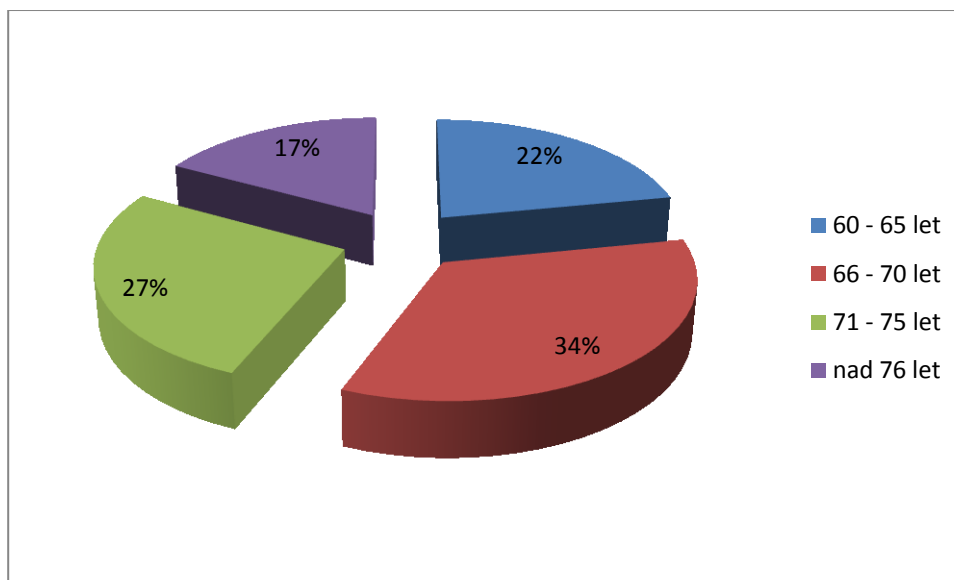

Obrázek 19. Označování nabídky cestování pro seniory.

Na otázku odpovědělo 90 seniorů, 43% nabídky dali chvalitebnou, 33% výbornou, 24% seniorů hodnotilo nabídku jako dobrou a ostatní nabídky nebyly klasifikovány.

Váš věk

Na otázku měl odpovědět každý senior individuálně a měl tak sdělit svůj věk. (Obrázek 20)

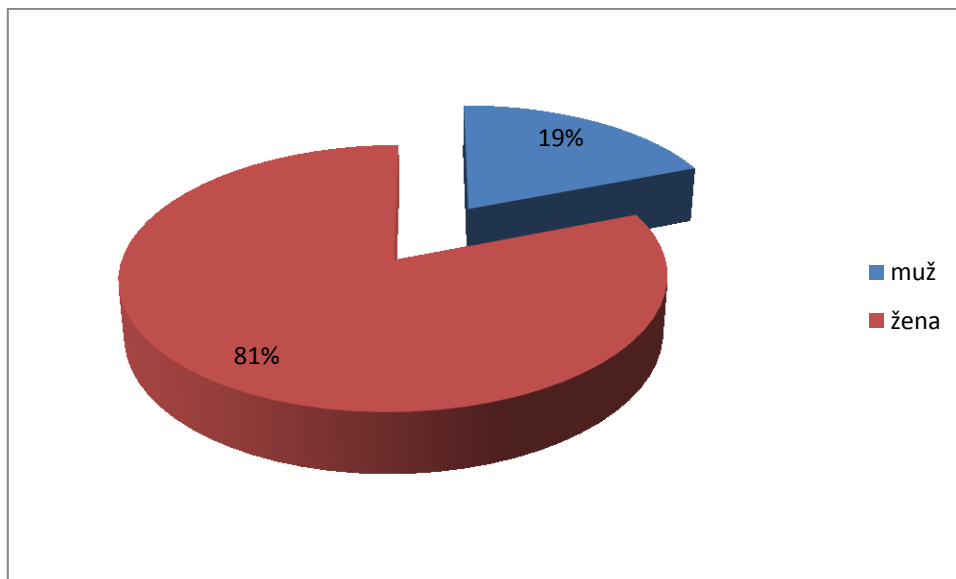

Obrázek 20. Věk seniorů

Na otázku odpovědělo 80 respondentů. V největší míře je zastoupeno věkové rozmezí 66 – 70 let 34 %, dále 27 % jsou senioři ve věku 71 – 75 let, 22 % jsou senioři ve věku 60 – 65 let a 17 % senioři starší 76 let.

Pohlaví

Otázka zjišťuje, jestli je dotyčný senior muž nebo žena. (Obrázek 21)

Obrázek 21. Pohlaví seniorů

K otázce se vyjádřilo 87 seniorů, 81 % byly ženy a 19% muži.

6 DISKUZE, ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Díky dotazníkovým šetřením bylo zdokumentováno 7 sekcí, zabývajícími se informacemi o seniorech a jejich cestování, zastoupení sportovních aktivit, ubytování, stravování, zprostředkování pobytu, kvality, investice a pohodlí.

V dotazníkovém šetření, se nejednalo o seniory jako celek, ale o ty seniory, kteří navštěvují seniorské kluby a spolkyv Olomouci. Tyto spolky představují jednu z mnoha možností kvalitního trávení volného času. Podporují aktivitu, umožňují získat nové poznatky, dovednosti a vědomosti, které mohou aktivní senioři využívat nejen pro svůj osobní prospěch. Důležitou roli také sehrává možnost přímého kontaktu s lidmi, navazování nových přátelských vztahů, zmírnění pocitu osamělosti, distancování se od společnosti či pocitu nepotřebnosti. Tento kontakt s lidmi dokonce působí i jako prevence různých nemocí, typických pro vyšší věk a je i zárukou sociální integrace.

Starší lidé mají své zvyklosti a ty se od způsobu života mladší generace odlišují. Senioři se cítí mladší, než ve skutečnosti jsou, dbají na pohybovou aktivitu a nesoustředí se jen na hrady a zámky. Vyhledávají i zajímavější turistiku, jako zájezdy, kde si mohou zahrát tenis, golf, zajezdit si na koni nebo se vydat na vysokohorskou turistiku. V zimě je to například lyžování nebo běžky. Zvyšuje se také zájem o vzdělávání, pobyty zaměřující se na upevnění zdraví nebo na dobrodružný cestovní ruch.

Ti, kteří byli zvyklí v mládí či ve středním věku se více pohybovat, budou sportovní aktivitu vyhledávat i v seniorském věku. Cestovní ruch je velmi diferencovaný.

Z dotazníkového šetření tedy vyplývá, že senioři cestují opravdu rádi a často. Dlouhodobý pobyt není obvykle delší než 7 dnů. 30 % seniorů cestuje pravidelně, minimálně jednou za měsíc. 52 % seniorů cestuje nejčastěji v letním období. 29% cestuje jak v letní tak i zimní sezóně a zbylých 19% preferuje mimosezonní cestování. 71 % seniorů také uvedlo, že se na cesty nejraději vydává s přáteli, manželem či manželkou, partnerem či partnerkou. 23 % cestuje za poznáním. Rádi prozkoumají kulturu jiných zemí a měst a neodolají tamější

architektuře. Nepřekvapilo nás, že senioři na svých cestách příliš nevyhledávají sportovní aktivitu. Pro 19% z nich je ale aktivita žádoucí. Nastanou ovšem i situace, kdy se žádné cestování nekoná. 71% seniorů uvádí, že se na cesty nevydává z důvodu momentálního nedostatku financí a 24% to nedovolí zdravotní stav. 48% seniorů preferuje cestu autobusem, 19% se nebojí letadla. Nejčastěji jsou senioři ubytováni v hotelu. Tomuto typu ubytování dává přednost 43 % dotazovaných. Pouze 5% rádo přespává u známých nebo na vlastní chalupě. V restauračním zařízení se stravuje polovina respondentů (48%) a 76% z nich nemá žádné specifické stravovací návyky, ale 24 % seniorů tyto návyky má, ale bohužel ani jeden senior žádné nevedl. Zajímavé bylo pro nás zjištění, jaké informační zdroje senioři využívají. 5% se nezděráhá hledat informace na internetu, ale nadpoloviční většina, 57 %, informace čerpá od svých příbuzných či známých. 28% seniorů využije možnost se na pobyt informovat přímo u touroperatorů (Cestovní kanceláře) a prodejců (Cestovní agentury). Co se financí týče, tam také více jak polovina dotazovaných investuje v rozmezí 300 – 600 Kč (57%). Pouhých 5 % seniorů je ochotno do zájezdu na jeden den investovat 1000 – 2000 Kč. Nabídku cestování pro seniory v České republice hodnotí chvalitebně 43 % z nich. Výborně tuto situaci hodnotí 33% a dobře 24%. Všichni senioři se ale shodli na tom, že je pro ně důležitá kvalita poskytovaných služeb.

Seniory můžeme rozdělit do 4 skupin podle věku. Největší věkové zastoupení, 34 %, měli senioři ve věku 66 – 70 let. Pak byli senioři ve věku 71 – 75 let (27%), 22% ve věku 60 – 65 let a 17 % seniorů bylo starších 76 let. Vzdělání bylo téměř vyrovnané. 52% seniorů je bez maturity, 43 % maturitu má a 5% seniorů má vysokoškolské vzdělání. V dotazníkovém šetření byla převaha žen (81%). Dotazníky byly ohodnoceny takto. 53 % seniorů známkovalo výbornou, 33 % chvalitebnou a 14 % dotazník hodnotilo jako dobrý.

Rozdáno bylo 90 dotazníků, při čemž návratnost byla 100%. Někteří senioři ale na některé otázky vůbec neodpověděli. Není zřejmé, zda se k otázkám chtěli vrátit později nebo kladené otázky byly pro ně dosti osobní (například věk, vzdělání, stravovací návyky atp.).

Chtěli bychom zdůraznit, že se výzkum netýkal seniorů jako celku, ale pouze těch, kteří navštěvují seniorské kluby v Olomouci. Jsou to lidé, kteří i přes svůj vyšší věk se nebojí učit novým věcem, vyhledávají společnost jiných lidí a nechtějí jen sedět doma u televize, proto využívají svůj volný čas k cestování.

Cílem práce bylo popsat účast seniorů na cestovním ruchu. Dílčí cíle zjišťovaly důležitost realizace sportovních aktivit pro seniory, důvody proč cestují či necestují, jaké mají potřeby a jaké k tomu využívají informační prostředky. V práci jsme analyzovali, co k tomu seniory vede a jaký mají na cestovní ruch názor. Výše zmíněného jsme dosáhli pomocí anketního dotazníku v seniorských klubech. Na základě výsledků šetření jsme zpracovali analýzu. Nejednalo se o seniory jako celek, ale o seniory, kteří navštěvují seniorské kluby a spolky. Z dotazníkového šetření jsme zjistili zajímavé informace, zdůvodňujeme si to jejich aktivním životním stylem a chutí do života. Podle našeho názoru by se touroperátoři a prodejci měli více na tento segment zaměřit a více se touto problematikou zabývat.

Senioři nejčastěji cestují za kulturou, architekturou a nebojí se poznávat nepoznané. Navštěvují příbuzné a známé. Vyhledávají také lázeňství a ozdravné pobyty. Znejhlavnějších důvodů, proč senioři necestují, je nedostatek finančních prostředků, dalším důvodem je špatný zdravotní stav. Senioři cestují často, dokonce i jedenkrát v měsíci, kdy pobyt u většiny seniorů není delší než 7 dnů. Co se týče potřeb a požadavků, všichni senioři kladou důraz na kvalitu.

Cestovní kanceláře a agentury by měly rozšířit svoji stávající nabídku služeb pro seniory. Hlavním pořadatelem akcí by měl být Magistrát města Olomouce ve spolupráci s veřejností a podnikatelskými subjekty a financovat je tak ze zdrojů kraje, ČR či EU. Ekonomický dopad na účastníky je téměř minimální, protože by se jednalo pouze o pokrytí organizační struktury.

Dále doporučujeme, aby bylo seniorům umožněno se na organizování akcí podílet za účelem odměny (slevové balíčky při účasti na dalších akcích). Tento prvek by pomohl zvýšit aktivní účast na dalších pořádajících akcích.

Subjekty by měly využít atraktivitu města Olomouce a možnosti, které město nabízí, jako např. parky, které historické město obklopují, CHKO Litovelské Pomoraví, poutní místo Svatý Kopeček, zoologickou zahradu a další.

Protože mnozí senioři informace na internetu nevyhledávají (nevlastní počítač), navrhujeme zlepšit distribuci, a to rozšířit počet informativních letáků a tiskovin v městské hromadné dopravě, v seniorských klubech, v bezplatných tiskovinách jako jsou například Radniční listy nebo deník Metro.

Samozřejmostí by měla být vždy zpětná vazba ze strany seniorů a pravidelně tak zjišťovat jejich spokojenost a jejich návrhy na zlepšení.

7 SOUHRN

Bakalářská práce „Cestovní ruch seniorů“ se v první části opírá o teoretické poznatky z oboru cestovního ruchu. Definuje význam cestovního ruchu, jeho složky, formy a druhy. Zabývá se hlavně seniorským cestovním ruchem, jeho charakteristikou a motivy, dále volnočasovými aktivitami seniorů a stářím. Další části se zabývají potřebami seniorů a také zmiňujeme informace o seniorských klubech. V poslední části se zabýváme Národním programem podpory cestovního ruchu.

Ve třetí kapitole jsme stanovili cíle bakalářské práce. Abychom splnili hlavní cíle, určili jsme i dílčí cíle a úkoly.

Ve čtvrté kapitole zmiňujeme metody a techniky, které jsme v bakalářské práci uplatnili.

V páté kapitole, tvořící praktickou část, jsme výsledky z dotazníků zpracovali. Hlavním cílem šetření bylo zjistit důležitost realizace sportovní aktivity pro seniory, důvody proč cestují či necestují, jaké mají potřeby a jaké k tomu využívají informační prostředky.

Šestá kapitola obsahuje diskuzi, kde jsou detailně rozebírány zjištěné informace. Během šetření bylo osloveno celkem 90 respondentů ze tří seniorských klubů v Olomouci.

8 SUMMARY

Within the first part, Bachelor thesis "Seniors as the target segment of tourism" relies upon the theoretical knowledge of the field of tourism, defines tourism and its importance, basic components and forms and types. It deals with senior tourism, aging, and age characteristics of the senior population. Furthermore the thesis deals with the seniors' needs and mentions information about three seniors clubs in Olomouc. The last part deals with the National Programme for the support of tourism.

In the third chapter the goals of the thesis are set. To meet the main objectives the targets and tasks are identified.

In the fourth chapter methods and techniques applied in the thesis are described.

The fifth chapter consists of the practical part. The results from questionnaires are compiled and analysed. The main objective of the thesis was to determine the importance of implementation of sport activities for seniors, what their needs/requirements are, the reasons why they travel or not travel, how often, for how long and how and what information channels they use.

The sixth chapter contains a discussion where the obtained results are commented in detail. Total of 90 respondents from three senior clubs in Olomouc filled the questionnaire survey.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Čertík, M. a kol. (2001). *Cestovní ruch-vývoj organizace a řízení*. Praha: OFF.
- Dohnal, T. & Hodaň, B. (2005). *Rekreologie*. Olomouc: Hanex.
- Francová, E. (2003). *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hesková, M. a kolektiv. (2006). *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna.
- Hodaň, B. (2006). *Tělesná kultura - sociokulturní fenomén: východiska a vztahy*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Horner, S. & Swarbrooke, J. (2003). *Marketing Tourism, Hospitality and Leisure in Europe*. London, United Kingdom: International Thomson Business Press.
- Indrová, J a kol. (2009). *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
- Jarošová, D. (2006). *Péče o seniory*. Ostrava: Repronis
- Kotíková, H. (2013). *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada.
- Krahulcová, B. (2002). *Postižený člověk v procesu senescence*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Kreislová G., (2008). *Dotazníkové šetření*. Plzeň.
- Langmeier, J., & Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Máček, M., (2011). *Fyziologie a klinické aspekty pohybové aktivity*. Praha: Galén.
- Pásková, M. & Zelenka, J. (2002). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Česká Republika: Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Patterson, I. (2006). *Growing Older. Tourism and Leisure Behaviour of Older Adults*. Wallingford: CABI
- Plháková, A. (2007). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia.
- Reidl, A. (2012). *Senior – zákazník budoucnosti*. Brno: BizBooks.
- Sak, P. & Kolesárová, K. (2012). *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada.

Sangpikul, A. (2008). *A factor-cluster analysis of tourist motivations: A case of U.S. senior travelers*. *Tourism* (13327461), 56(1), 23-40.

Šerák, M. (2009). *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál.

Trachtová, E. (2013). *Potřeby nemocného v ošetrovatelském procesu*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů.

Internetové zdroje:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2011). *Národní program podpory cestovního ruchu*. Retrieved on 10.3.2014 from the World Wide Web: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-cestovniho-ruchu>

10 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1	12
Obrázek č. 2	20
Obrázek č. 3	26
Obrázek č. 4	27
Obrázek č. 5	28
Obrázek č. 6	29
Obrázek č. 7	30
Obrázek č. 8	31
Obrázek č. 9	32
Obrázek č. 10	33
Obrázek č. 11	34
Obrázek č. 12	35
Obrázek č. 13	36
Obrázek č. 14	37
Obrázek č. 15	38
Obrázek č. 16	39
Obrázek č. 17	40
Obrázek č. 18	41
Obrázek č. 19	42
Obrázek č. 20	43
Obrázek č. 21	44

11 PŘÍLOHY

Příloha 1 Dotazník pro seniory klubů:

Seniorský klub Polská 57, Olomouc

Centrum pro rodinný život, Biskupské nám. 2, Olomouc

Seniorský klub Peškova 1, Olomouc – Povel

11.1 Příloha 1 - Dotazník

DOTAZNÍK PRO SENIORY

Dobrý den,
obracím se na Vás se žádostí o vyplnění následujícího dotazníku týkajícího se cestování seniorů. Získané informace budou sloužit jako podklad pro zpracování mé bakalářské práce

Pokyny pro vyplnění:

Odpovídejte zakroužkováním písmena možnosti, která nejlépe vyjadřuje Váš názor

Dotazník je anonymní, pouze na konci naleznete pár doplňujících otázek, které poslouží k vyhodnocení získaných odpovědí
Velice děkuji za Váš čas

Ivona Zdráhalová

1. Jak často cestujete?

- a) vůbec
- b) zřídka (1 - 2 ročně)
- c) často (více jak 3x za rok)
- d) pravidelně (minimálně 1x za měsíc)

2. Jak dlouhý je Váš pobyt, pokud cestujete?

- a) 1 až 7 dnů (např. týdenní)
- b) delší.....

3. V jakém období cestujete nejčastěji?

- a) zimní sezona
- b) letní sezona
- c) letní i zimní sezona
- d) obecně mimo sezonu

4. S kým nejčastěji cestujete?

- a) sám/sama
- b) s přáteli, manželem/manželkou, partnerem/partnerkou
- c) s vnoučaty
- d) s rodinou

5. Z jakého důvodu nejčastěji cestujete?

- a) poznání – kultura, architektura, umění ...
- b) odpočinek – procházky, relaxace, rekreace
- c) sportování a turistika – vysokohorská turistika, procházky, sportovní hry ...
- d) ozdravné pobyty– lázně, wellness ...
- e) zábava – společenské aktivity s přáteli ...
- f) návštěva rodiny nebo kamarádů
- g) vzpomínky
- h) navazování nových vztahů
- i) houbaření, rybaření ...
- j) jiný důvod:.....

6. Je pro vás nutností v rámci cestování využít i sportovní aktivity?

- a) ano
- b) ne

7. Když necestujete, z jakého důvodu?

- a) málo financí
- b) nedostatek volného času
- c) špatný zdravotní stav
- d)nedostatek informací
- e) obava z dopravních prostředků
- f) chybí motivace, strach z cestování
- g)jiný důvod:

8. Jakým dopravním prostředkem nejraději jezdíte na zájezd, dovolenou atp.?

- a) autem
- b) vlakem
- c) autobusem
- d) letadlem

9. Kde jste nejčastěji ubytován(a)?

- a) hotel
- b) motel
- c) chatka, stan...
- d) penzion
- e) pronajatý pokoj, apartmán
- f) u známých/příbuzných, případě vlastní chalupa
- g) karavan

10. Stravujete se v restauračním zařízení?

- a) ano
- b)málokdy
- c) ne

11. Máte specifické stravovací návyky? Pokud ano, jaké?

- a) ano
- b) ne

12. Preferujete tuzemské nebo zahraniční cestování? A proč?

- a) zahraniční
- b) tuzemské

13. Poznáváte rádi nová místa?

- a) ano
- b) ne
- c) rád se vracím na stejné místo

14. Které informační zdroje využíváte nejčastěji?

- a) cestovní kanceláře a agentury
- b) média (články v tisku, televize)
- c) letáky
- d) internet
- e) doporučení od příbuzných, známých

15. Kdo vám zprostředkovává pobyt?

- a) CK nebo CA
- b) organizace (kluby a spolky.)
- c) vlastní iniciativa

16. Kolik jste ochotni investovat do zájezdu na jeden den?

(včetně dopravy, ubytování, stravy atp.)

- a) do 300 Kč
- b) 300 – 600 Kč
- c) 600 – 1 000 Kč
- d) 1000 – 2000 Kč

17. Jak hodnotíte nabídku cestování pro seniory v ČR? Označte jako ve škole.

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

18. Kladete důraz na kvalitu poskytovaných služeb?

- a) ano
- b) ne

19. Váš věk.....

20. Vzdělání

- a) bez maturity
- b) s maturitou
- c) vysokoškolské

21. Pohlaví

- a) muž
- b) žena

22. Označte dotazník jako ve škole

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

Děkuji za vyplnění !